

Suomalainen ilta - retki Viikinsaareen maanantaina 6.6.2005

Vas. laiva on rantautunut Viikinsaareen. Amerikkalainen Steven saa kuvailun paikasta. Oik. Japanilaisillekin maistui tervetuliaisjuomaksi tarjottu mehu.

Vas. Puolalaiset* olivat kiinnostuneita luontopolusta. Oik. Kävelyn jälkeen kaikille maistui makkara ja nokipannukahvi.

Vas. Norsunluurannikolta tulleiden vieraiden mielestä Suomen suvi on kylmä. Oik. Kanadalaiset André ja tulkkinsa René eivät olleet moksiskaan.

* Puolalaiset

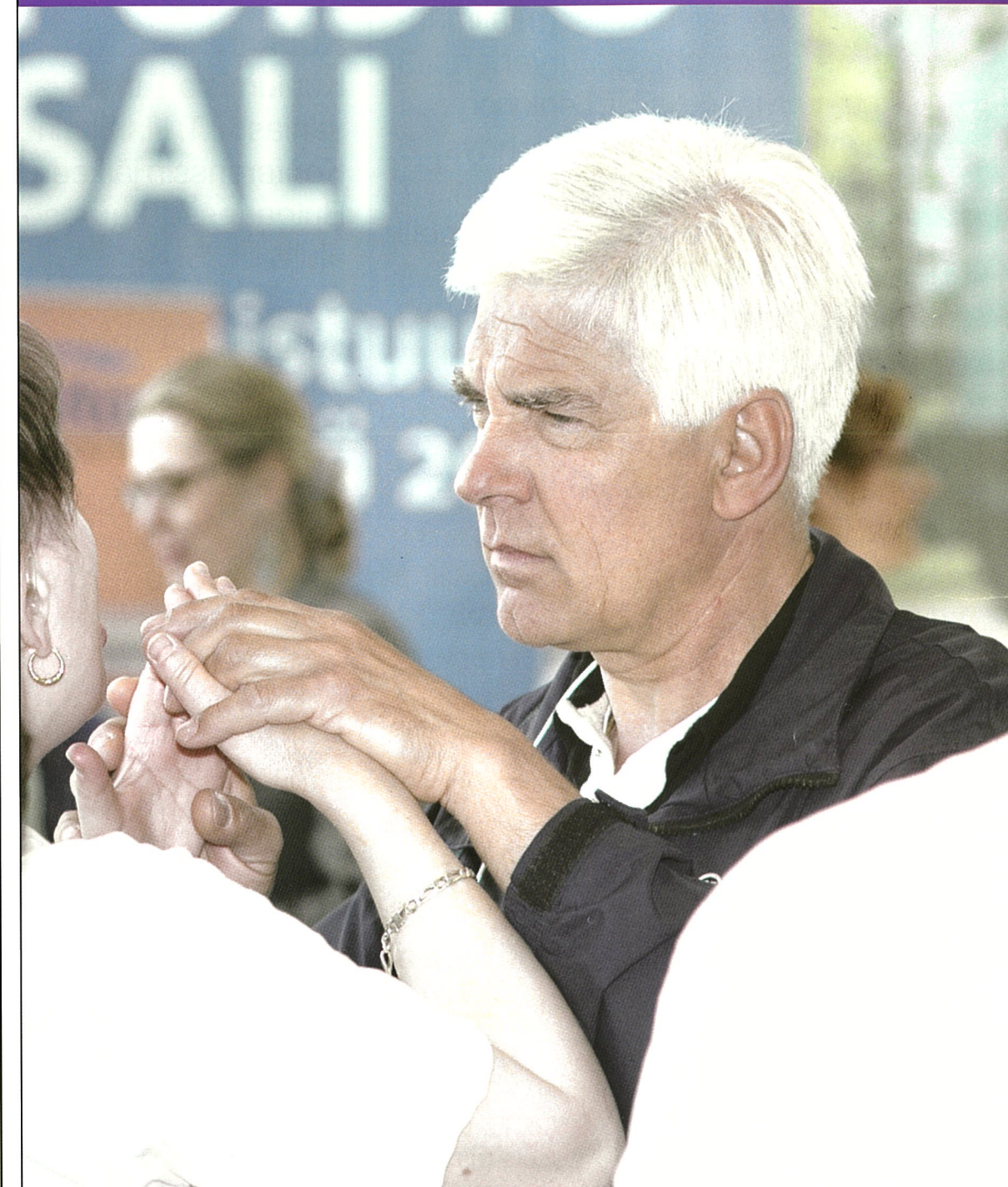

6-7 • 2005

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Kesä-Heinäkuu

Teemana
8. Helen Keller maailmankonferenssi
Tampere-talolla 3.-7.6.2005

Sisältö

Virallinen ohjelma:

Pääkirjoitus: Helen Keller maailman-
konferenssi on ohi. S. Jurvanen....3
"Oikeus tulla kuulluksi": T. Lehtonen ... 4
Tasavallan presidentin tervehdys...6
Suomesta Japaniin: T. Lehtonen....7
"Täydellisyys on vääränlainen peili
kuurosokealle": T. Lehtonen.....9
Kuurosokeiden maailmanliiton kokous
päätti konferenssin: T. Lehtonen.....10

Työpajoja ja taidetta:

Venäjällä äidit päättävät lasten asi-
oista: T. Lehtonen.....11
Keskusteluja tauolla: T. Lehtonen.....12
Mönelaisia työpajoja: T. Lehtonen.....12
Sammakko oli kosketeltavinveistos:
T. Lehtonen.....13
Värikäs taidenäyttely: R. Karisaari...14

Ihmiset:

Helen Kellerin Suomen vierailu:
T. Lehtonen.....15
Liisan taitavat kädet kutovat I love
you -merkkejä: A. Mikkola.....18

Urakka on onnellisesti ohi:
T. Lehtonen.....20
Kaiken takana on tulkki: K. Honka-
selkä ja K. Turunen.....23

Kuulumisia:

Kuulumisia Tansaniasta. Tietoa Tan-
saniasta: T. Hartikainen.....25
Konferenssin jälkeen kuultua.....26
Bulgariassa kuurosokeustyö vasta
alullaan: R. Karisaari.....27
Oikeus olla vammaisen -kirkon nä-
kökulma: T. Lehtonen.....29
Justiinan ajatelmia konferenssista:
H.Kasurinen.....30

Kannen kuvassa italialainen Frances-
co Ardizzino on syventynyt vaihta-
maan ajatuksia ranskalaisen Annie
Van Espenin kanssa. Kuva: R.K

Kuvaajista käytetyt lyhenteet:
R.K. = Raili Karisaari
K.K. = Kalle Kiviniemi
T.L. = Tuija Lehtonen

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 18.8.
Aineiston on oltava toimituksessa vii-
meistään 5.8. mennessä.

TUNTOSARVI 31. vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry.
Toimitus: Päätoimittaja, tiedottaja Tuija Lehtonen, puh. (09) 54953521, tekstip.
(09)54953526, faksi (09) 54953517, sähköp: tiedotus@kuurosokeat.fi
Toimitusneuvosto: Riitta Ruissalo (pj), Tuula Hartikainen, Unto Honkanen, Eija Metsämäki,
Anu Mikkola, Raili Karisaari (siht), Tuija Lehtonen (päätoimittaja).
Hinta: Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen.
12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona, ja/tai sähköisenä versio-
na. Ruotsinkielinen Känselförtelet ilmestyy 6 kertaa vuodessa isokirjoituksella.
Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS. Puh. 09-
5495 350, tekstip. 09-5495 3526, faksi 09-5495 3517, sähköp. kuurosokeat@kuurosokeat.fi
<http://www.kuurosokeat.fi>. Toimisto auki ma-pe klo 8.00-15.45 (heinäkuussa suljettu)
Painopaikka: Cityoffset, Tampere

PÄÄKIRJOITUS

Helen Keller maailmankonferenssi on ohi

Sunnuntai 14.10.2001. Uusi-See-
lanti, Auckland, näköalatorni Sky To-
wersin pyörivä ravintola 192 metrin
korkeudessa. Syön päivällistä
WFDB:n (Kuurosokeiden Maailman-
liiton) puheenjohtajan Stig Ohlsonin
kanssa. Päättämme kysyä WFDB:n
ja Suomen Kuurosokeat ry:n hallituk-
silta, haluttaisiinko seuraava Helen
Keller konferenssi pitää Suomessa.

Sunnuntai 12.06.2005, Savitaipale,
kesämökki. Kirjoitan tätä pääkirjoi-
tusta. Mikä on yhteistä näille tilan-
teille? No, kummassakin tapaukses-
sa on Helen Keller konferenssi ja
WFDB:n yleiskokous takanapäin.

Tällä kertaa 8. Helen Keller mail-
mankonferenssin ja 2. WFDB:n
yleiskokouksen paikkana oli Suomi
ja Tampere. Seuraavan kerran
nämä tapahtumat ovat vuonna 2009
Etelä-Afrikan Kapkaupungissa.

Konferenssi oli yleisömenestys:
osanottajia avustajat mukaanlukien
oli 417 henkilöä 44 eri maasta.

Paljon erilaisia päätöksiä ja mahta-
va määrä työtä on mahtunut näihin
kuluneisiin vajaaseen neljään
vuoteen. On pidetty sekä kansainvä-
lisen että suomalaisen suunnittelu-

työryhmän kokouksia. Lähetetty val-
tava määrä sähköpostia, kirjoitettu
kirjeitä, otettu kopioita. Hankittu
avustuksia, materiaalia, vapaaeh-
toista ja palkallista työvoimaa. Ja niin
edelleen.

Suunnittelutyöryhmällä oli kaiken
työn pohjana 3 tavoitetta:

1. Konferenssi on kuurosokeiden jär-
jestämä ja kuurosokeiden näköinen
  2. Konferenssi on maailman paras
kuurosokeiden konferenssi
  3. Suomalaisille kuurosokeille teh-
dään osallistuminen mahdollisim-
man helpoksi.
- Osanottajat kertovat, miten näissä
tavoitteissa on onnistuttu.

Haluan kiittää lämpimästi kaikkia
työssä mukana olleita, taustalla vai-
kuttaneita ja myös konferenssiin
osallistuneita. Jos luettelisin tässä
kaikki konferenssiin vaikuttaneet ja
työssä mukanaolleet, niin ei taitaisi
tämä koko lehti siihen riittää...Kiitos
siis vielä kerran kaikille yhteisesti ja
tasapuolisesti!

Kaikille oikein hyvää, lämmintä ja
rentouttavaa kesää!

Seppo Jurvanen

Suunnittelutyöryhmän puheenjohtaja■

“Oikeus tulla kuulluksi”

Kuurosokeiden 8. Helen Keller maailmankonferenssi avattiin Tampere-talolla perjantaina 3.6. Virallisten puheenvuorojen jälkeen oli vuorossa Teatteri Törmäys, joka veti yleisön mukaan esitykseensä. Oikealta: Päivi Suontakanen, Sointu Koskinen, Martti Avila, Anita Palo ja Hilikka Kasurinen. Kitaraa soittaa Russ Palmer, Riitta Lahtinen ohjaa. Kuva: R.K.

Tuija Lehtonen

Konferenssin avajaispäivänä Suomen suvi näytti kauneimmat kasvonsa. Aurinkoisena ja tyynenä perjantaiamuna Tampere-talon aula alkoi täyttyä eri puolilta maailmaa tulevista osallistujista. Ilmoittautumistiskillä kuhisi, kun reppuja ja neuvoja jaettiin tulijoille. Osa oli jo tuttuja keskenään, sillä edellisenä iltana järjestetyn tutustumisjuhlan alkuun mennessä oli jo puolet osallistujista ilmoittautunut.

Konferenssin avajaisesiintyjänä oli kuurosokeiden oma Teatteri Törmäys, joka loi tunnelmaa musiikkiesityksellään ja veti yleisön viittomaan kanssaan. Avajaissanat viittoi Suomen Kuurosokeat ry:n puheenjohtaja **Ulla Kungas**, jonka vehnänvaa-lean, hoikka olemus oli kuin suoraan entisestä Elovena-mainoksesta.

Konferenssin suojelija, tasavallan presidentti **Tarja Halonen** ei muilta

Perjantain pääpuhujat

Teatteri Törmäys sai yleisöltä raikuvat aplodit. Kuva: R.K.

kiireiltään päässyt henkilökohtaisesti paikalle, mutta lähetti tilaisuuteen tervehdyksen, jonka luki yhdistyksen toiminnanjohtaja **Kai Leinonen**.

Kuurosokeiden maailmaliiton puheenjohtaja, ruotsalainen **Stig Ohlsson** oli virallisen avajaistilaisuuden viimeinen puhuja. Stig oli mukana jo ensimmäisessä Helen Keller maailmankonferenssissa New Yorkissa 28 vuotta sitten. Stigin puheenvuorosta kävi erittäin hyvin selville, kuinka tärkeitä tapahtumia konferenssit ovat olleet kuurosokeiden kannalta. Aluksi konferenssien taustajärjestäjänä toimivat sokeiden järjestöt, mutta konferenssien myötä perustettiin yhä uusia kansallisia kuurosokeiden järjestöjä. Nyt ne ovat niin vahvoja, että tällaisten suurimittaisten konferenssien järjestäminen on mahdollista.

Avajaisjuhlan kruunasi Teatteri Törmäys, joka veti koko yleisön mukaansa viittomaan.

Avajaisjuhlan jälkeen lounaalla kuului kiitteleviä ja ihastuneita kommentteja: ”Hienot järjestelyt, tästä meidän kannattaa ottaa oppia”. Ainoastaan kuulokkeiden toimivuus sai aikaan hieman arvostelua.

Avajaispäivän ensimmäinen pääpuhaja, Kuurosokeiden maailmaliiton pääsihteeri, tanskalainen **Lex Grandia** puhui nimensä mukaisesti laeista ja ihmisoikeuksista. Hän nosti esille monia asioita, jotka on periaatteessa hyväksytty ihmisoikeuksiksi, mutta kuurosokean kannalta ne eivät toteudu. Esimerkiksi oikeus elämään on sananhelinää maisa, missä kuurosokean elämää ei arvosteta.

”Oikeus tulla kuulluksi edellyttää sitä, että ihminen voi käyttää omaa kommunikointimenetelmäänsä ja saada mahdollisuuden toimiviin tulkkipalveluihin tarvittaessa”, Lex Grandia muistutti.

Avajaispäivän toinen pääpuhaja oli Kynnys ry:n toiminnanjohtaja **Kalle Könkkölä**. Hän kertasi, kuinka vammaisten ihmisten asema on muuttunut aikojen kuluessa. ”Meitä on vuosisatojen ajan nöyryytetty ja eristetty muista ihmisistä.” Nyt tulevaisuus näyttäisi ensimmäistä kertaa valoisalta myös vammaisille. ■

Tasavallan presidentin tervehdys

Ensimmäisestä Helen Keller maailmankonferenssista New Yorkissa on kulunut 28 vuotta, kun tänään Tampere-talolla vietetään kahdeksatta Helen Keller maailmankonferenssin avajaisjuhlaa.

Konferenssin teemaksi on valittu "oikeutemme olla kuurosokeita ja osallistua yhteiskunnassa". Tämä täysimittainen osallistuminen tarkoittaa niin poliittista kuin sosiaalista osallistumista. Kommunikaation, liikku-
misen ja tiedonsaannin tulee olla kunnossa, jotta myös kuurosokean tasavertainen osallistuminen voi toteutua.

Helen Keller maailmankonferenssi on alusta lähtien ollut vahvasti kuurosokeiden oma tapahtuma. Kuurosokeiden kiinnostus järjestötoimintaan ja usko omiin vaikutusmahdollisuuksiin on kasvanut, kun tapaaminen ja kokemusten vaihtaminen muiden kuurosokeiden kanssa eri puolilta maailmaa on tullut mahdolliseksi. Hyvä esimerkki toiminnan kehittymisestä on vuonna 2001 perustettu Kuurosokeiden Maailmanliitto, jonka kautta kuurosokeat ovat

päässeet vaikuttamaan myös kansainväliseen vammaispolitiikkaan. Kansainväliset kontaktit eivät kuitenkaan ole kuurosokealle itsestäänselvyys, sillä tulkkaus ja ympäristön mahdolliset esteet on huomioitava. On upea asia, että Suomen Kuurosokeat ry yhteistyössä Kuurosokeiden Maailmanliiton kanssa pystyy järjestämään tällaisen laajamittaisen kansainvälisen tapaamisen.

On tärkeää, että kaikki ihmiset voivat osallistua heitä itseään koskevaan päätöksentekoon. Helen Keller maailmankonferenssit ovat edistäneet kuurosokeiden omien järjestöjen perustamista eri maissa, ja omien yhdistystensä kautta kuurosokeat saavat yhteiskunnallisen kanavan vaikuttamiseen. Tietoisuus kuurosokeiden tarpeista ja oikeuksista leviää, kun kuurosokeat itse tekevät pitkäjänteistä työtä kansallisesti ja kansainvälisesti.

Toivotan 8. Helen Keller maailmankonferenssille parhainta menestystä.

Tarja Halonen

Tasavallan presidentti ■

Suomesta Japaniin

Ylh. oik. Riku Virtanen aloitti lauantain luennot. Riku opiskelee lakia Turun yliopistossa. Kuva R.K. Ylh. vas. Shinichiro Kadokava istuu kuvassa keskellä amerikkalaisen ja japanilaisen tulkkinsaympäröimänä. Kuva K.K.

Tuija Lehtonen

Lauantai-ohjelma alkoi ensimmäisellä pääluennolla, jonka piti suomalainen **Riku Virtanen**. Hän kertoi yleisölle Euroopan ihmisoikeussopimuksista sekä suomalaisesta lainsäädännöstä.

Viimeisen 15 vuoden aikana on Euroopassa hyväksytty ihmisoikeussopimus ja Suomessa on astunut voimaan uusi perustuslaki. Euroopan ihmisoikeussopimuksen merkitys on siinä, että se antaa mahdollisuuden valittaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen, mikäli katsotaan, että Suomen oikeuslaitos on rikkonut perus- ja ihmisoikeuksia. Perustuslain

myötä Suomessa perusoikeudet ovat saaneet paremman suojan, mutta syytteiden nostaminen esim. syrjinnän perusteella ei ole helppoa.

Toiseksi lauantai-aamun pääluenoitsijaksi suunniteltu puhuja Ma-lista ei ollut saanut passiaan ajoissa. Hänen tilallaan kuultiin esitelmä ruotsalaisen Shia-järjestön toiminnasta.

Iltapäivän pääluennolle piti toisen puhujan alun perin tulla Yhdysvalloista, mutta hänkään ei ollut päässyt paikalle. Niinpä luennolla loisti kaksi japanilaista.

Schinichiro Kadokawa, lempinimeltään Shin, kertoi kehittämästään Easypad-tietokoneohjelmasta. Shin Kadokawa viittoi luentonsa amerikkalaisella viittomakielellä, jonka käänsi englanniksi puheelle amerikkalainen tulkki.

Kadokawa on kehittänyt japanilaisille sokeille ja kuurosokeille ohjelman, jonka avulla internetin, sähköpostin ja erilaisten asiakirjaohjelmistojen käyttö on helppoa tietokoneella, jossa on valmiina Windows-käyttöjärjestelmä. Shin on laatinut ohjelman käyttäen C++ ohjelmointikieltä. Ohjelman nimi on Easypad, suomeksi helppoalusta. ”Koska sen käyttö on todella helppoa”, vakuutti Shin.

Tuhansia kirjaimia

Shin Kadokawan jälkeen oli vuorossa toinen japanilainen, **Yasuhiro Tanaka**. Tanaka puhui japania, jonka tulkki käänsi englanniksi.

Tanaka kertoi olevansa syntymäsokea, kuulo oli alkanut heikentyä 10-vuotiaana. Hän luonnehti itseään erittäin vaikeasti kuulovammaiseksi.

Yasuhiro Tanaka oli valmistunut hie-rojaksi, mutta toimii nyt vertaistuki-neuvojana kuurosokeiden työkeskuksessa järjestäen kursseja tietokoneen käytössä.

Yasuhiro Tanaka. Kuva K.K.

Yasuhiro Tanaka kertoi, että Japanin kirjoitusjärjestelmä poikkeaa länsimaisesta, jossa kaikki sanat muodostetaan pelkästään 26-29 aakkosen avulla. Japanissa on käytössä kaksi kirjoitusjärjestelmää, toinen perustuu tavuihin, toinen merkityksiin. Katakana-kirjaimet ovat äänteisiin pohjautuvia tavumerkkejä, joita on 50 kappaletta. Kanji-merkit ilmaisevat tavujen sijaan kokonaisia merkityksiä. Näitä kirjoitusmerkkejä on useita tuhansia, mutta vähintään 2000 merkin tunteminen on välttämätöntä, että pystyy ymmärtämään lukemaansa.

Japanilainen pistekirjoitus laadittiin aluksi katakana-merkkien ympärille. Koska kirjoitusjärjestelmä ei salli kovin rönsyilevää kirjoitusta, on kanji-merkkejä otettu mukaan. Näin on kehittynyt ns. kan-braille. Erilaisia tietokoneeseen liitettäviä ohjelmia ja laitteita tarvitaan, että japanilainen pistekirjoitus on mahdollista tietokoneen avulla. ■

“Täydellisyys on vääränlainen peili kuurosokealle”

Tuija Lehtonen

“**Kuurosokea** ei halua aina kuulla, että hänessä on jotain vikaa. Kuurosokealle kuurosokeus on osa elämää ja kuurosokean elämä on yhtä arvokas kuin muidenkin”, painotti **Lex Grandia** 8. Helen Keller maailmankonferenssin päätöspuheen-vuorossaan sunnuntaina.

”Täydellisyys on vääränlainen peili kuurosokealle”, Lex Grandia julisti. ”Emme voi elää siitä mitä meillä ei ole, vaan siitä mitä meillä jo on”.

Kuurosokealla on oikeus tuntea itsensä hyödylliseksi yhteiskunnan jäseneksi, tuntea yhteenkuuluvuutta muiden kanssa ilman syrjintää.

Sisun merkitys

Lex Grandia kiitti suomalaisia upeasta järjestelytyöstä. Konferenssi oli hänen mukaansa täydellinen menestys. ”Nyt kaikki tietävät, mitä on suomalainen sisu”, Lex hehkutti.

Ulla Kungas toivotti päättäjäissanoissaan, että jatkukoon Helen Keller maailmankonferenssit nyt ja aina, sukupolvesta toiseen. ”Siitä pidäm-

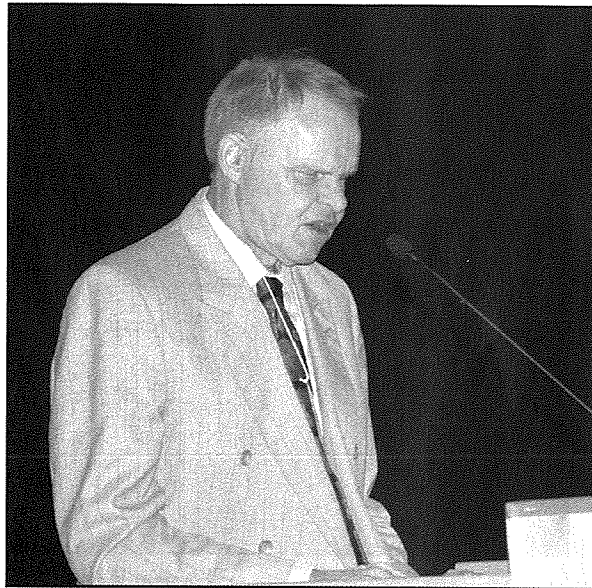
Ulla tulkkina kansas, edessä tulkitaan kansainvälisille viittomille. Kuva R.K.
Tasokalaisille (?)
hollantilaisille VK:lle

me me huolen, tulemme tapaamaan neljän vuoden välein”, Ulla vakuutti. Helen Keller konferenssit ovat paras tapa kerääntyä yhteen ja tavata kuurosokeille itselleen tärkeitä ihmisiä. ”Muistakaa elää ansaittua, oikeutettua elämää kotimaassanne – pitäkää puolenne”, Ulla viestitti puheensa lopuksi.

Helen Keller maailmankonferenssin päätti **Kari Hyötylän** hauska panto-miimiesitys. Tarina kertoi miehestä joka valmistautuu shakkiotteluun urheilutreenien avulla, voittaa ottelun ja lopuksi päivän jännityksen uuvuttamana nukahtaa kesken pistekirjan lukemisen. ■

Kuurosokeiden maailmanliiton kokous päätti konferenssin

Ylh. vas. Kuurosokeiden maailmanliiton uusi puheenjohtaja Lex Grandia, Ylh. oik. Kunniajäsen Stig Ohlsson tulkkinsa kanssa. Kuvat R.K.

Tuija Lehtonen

Kuurosokeiden maailmanliitto päätti kokouksessaan 5.-7.6. uuden hallituksen kokoonpanosta ja julkilausuman sisällöstä. Kuurosokeiden maailmanliiton uudeksi puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti tanskalainen **Lex Grandia**. Hän toimi aikaisemmin maailmanliiton pääsihteerinä. Maailmanliiton ensimmäinen puheenjohtaja, ruotsalainen **Stig Ohlsson** valittiin kunniajäseneksi.

Yleiskokous päätti, että seuraava, järjestyksessä 9. Helen Keller maailmankonferenssi ja Kuurosokeiden maailmanliiton 3. yleiskokous järjes-

tetään vuonna 2009 Kapkaupungissa, Etelä-Afrikassa.

Julkilausumassa kuurosokeat vaativat kaikkia maita takaamaan kuurosokeille kaiken mahdollisen tuen, että ihmisoikeudet toteutuisivat myös heidän kohdallaan.

Konferenssin päätösjuhlissa **Anu Mikkola** lausui kirjoittamiaan runoja, jotka **Tuija Mustonen** tulkkasi hienosti viittomakielelle. Lopuksi vielä **Russ Palmer** kumppaneineen esitti saman laulun, joka avajaisissa veti yleisön mukaan. ■

Venäjällä äidit päättävät lasten asioista

Tuija Lehtonen

Itäisen naapurimme Venäjän kuurosokeiden tilanteesta kertoivat **Natalia Kremneva** ja **Nadezda Golovan** sunnuntai-aamun työpajassa.

- Natalia Kremneva edusti Moskovian Usher Forumia. Hän kertoi siitä, miten Usher Forum on opettanut kuurojen yhdistystä toimimaan kuurosokeiden kanssa. Perinteisesti Sokeain yhdistys on tukenut kuurosokeita Venäjällä. Kuitenkin monet kuurosokeat samaistuvat kuuroihin. Näön heiketessä he jäävät usein eristyksiin. Vuonna 1998 perustettu Usher Forum on lähtenyt kehittämään yhteistyötä kuurojen yhdistysten kanssa ja toimii asiantuntijana ja opettajana siinä, miten kuurosokean kanssa kommunikoidaan.

Kuurosokeiden sosiaalisen tuen järjestön, Elviran varapuheenjohtaja Nadezda Golovan puolestaan painotti varhaisen kuntoutuksen ja opetuksen merkitystä ja tiedonsaannin tärkeyttä kuurosokealle. Venäjällä on lukuisia esimerkkejä siitä, kuinka ylihuolehtivat vanhemmat ja etenkin äidit ovat pitäneet kuurosokeita lapsia kotonaan ja estäneet heidän

Keskellä Nadezda Golovan viittoo venäläiselle tulkkilleen, vasemmalla oleva tulkki kääntää englanniksi. Takana tulkki toistaa Golovanin viittomat taktiisesti Segey Sirotkinille. Kuva: R.K.

kontaktinsa muuhun maailmaan. Pahimmassa tapauksessa nämä lapset eivät ole koskaan oppineet kommunikoimaan muuten kuin äitinsä kanssa itse keksityllä kommunikointitavalla. Äitien kuollessa nämä kuurosokeat ovat täysin avuttomia ja he päätyvät vanhainkotiin tai johonkin laitokseen.

Nadezda Golovan toivoo, että Venäjällä valtio tunnustaisi kuurosokeiden omaksi vammakseen, jolloin apua ja kuntoutusta saataisiin paremmin kohdennettua. Tällä hetkellä koko maassa toimii vain yksi erityisesti kuurosokeille tarkoitettu kuntoutuskeskus, joka sijaitsee Moskovin lähellä. ■

Keskusteluja tauolla

Tuija Lehtonen

Lounas- ja kahvitauoilla lauantaina, konferenssin toisena päivänä huomasin, kuinka ihmiset olivat jo tutustuneet paremmin toisiinsa ja uskalsivat ylittää kieli- ja kulttuurirajat.

Tapasin kahvilla italialaisen kuurosokean **Francesco Ardizzinon**. Hän oli keskustellut taktiiliviittoen suomalaisen kuurosokean kanssa ja arveli ymmärtäneensä keskustelusta noin puolet.

Francesco Ardizzino kertoi tulkin välityksellä olevansa erittäin vaikuttunut konferenssijärjestelyistä sekä kaikista uusista asioista, joita hän oli jo siihen mennessä oppinut. Erityisen vaikutuksen häneen oli tehnyt **Riitta Lahtisen** viestintä-työpaja. Italialainen sanoo olleensa aivan hämmästynyt, mitä kaikkia ulottuvuuksia sosio-haptiset viestintämenetelmät tuovat kommunikaatioon. ”Teen kaikkeni, että Riitta saa kutsun Italiaan luennoimaan tästä aiheesta”, Ardizzino vakuutti. ■

Useita erilaisia työpajoja

Tuija Lehtonen

Lauantai-Itäpäivän työpajat jatkoivat kommunikaatioteemalla. Yksi työpajojen aiheista koski sisäkorvaistutetta eli kokleaimplanttia. **Russ Palmer** kertoi siitä, kuinka hän on leikkauksen jälkeen sopeutunut uusiin ääniin ja oppinut tulkitsemaan niitä.

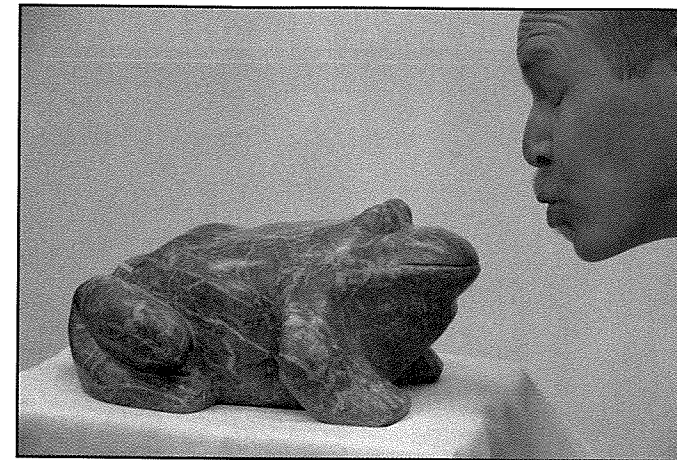
Russ veti sunnuntaina useamman musiikkityöpajan. Afrikkalaisten rumpujen työpajassa vauhti oli kova ja osallistujat nauttivat sydämensä kyllyydestä rytmin ilosta.

Sunnuntaina samaan aikaan Rusin musiikkityöpajojen kanssa oli tarjolla useita eri taidetyöpajoja.

Maanantaina oli jäljellä yksi työpaja, jälleen aiheena kommunikaatio. Sen vetivät **Riitta Lahtinen** ja **Pirkko Pölönen** yhdessä.

Yllämainittujen sekä kaikkien muidenkin eri työpajojen, sekä konferenssin muun annin herättämistä ajatuksista saamme varmaan lukea lisää talven Tuntosarvista. ■

Sammakko oli kosketeltavin veistos

Pentti Pietiläinenkin ihastui veistokselliseen sammakkoon. Kuva: R.K.

Tuija Lehtonen

Helen Keller konferenssin yhteydessä Tampere-talon Talvipuutarhassa oli esillä Kosketeltava veistos 2005 –näyttely. Kuurosokeat valitsivat tuntoaistinsa avulla näyttelyssä olleiden töiden joukosta vuoden kosketeltavimman veistoksen. Voittajatyö on kuvanveistäjä **Juhani Saksan** työ ”Lammikon laidalla”(2004). Veistos kuvaa tyytyväistä, pulskaa sammakkoa. Materiaaliltaan työ on kromimarmoria.

Juhani Saksan ”Lammikon laidalla” sai 1/3 kaikista annetuista äänistä ja oli ylivoimainen voittaja. Perusteluissaan, miksi juuri tämä veistos miellytti eniten kuurosokeat kertovat mm. näin:

- Tuntuu hyvältä ja sileä iho. Kädet liikkuvat ja on helppo tunnustella.
- Älyttömän sileä ja viileä pinta, miellyttävä. Muhkeat muodot.
- Selvälinjainen, kuurosokeille sopiva kosketeltavaksi
- Symppis. Mukava käsille.
- Valmistusmateriaali ihanan tuntuinen. Mukavat muodot
- Tuntui sileältä ja kylmältä, kuin sammakkokin. UPEA.
- Ihanan hellyyttävä
- Miellyttävää ja turvallista kosketella sekä materiaalin että muotojen puolesta

Sammakon jälkeen eniten ääniä saivat **Väinö Komun** ”Leppälintu”, **Johanna Häiväojan** ”Maisema” ja **Raili Mikkosen** ”Menossa”.

Kuurosokeat ovat valinneet kosketeltavimman veistoksen jo vuodesta 1989. Aluksi kilpailu oli vuoden välein, nyt se järjestään triennaalina kerran kolmessa vuodessa. Tällä kertaa voittajatyön valintaan osallistuivat ensimmäistä kertaa myös ulkomaiset kuurosokeat.

Kuvanveistäjä Juhani Saksa on syntynyt vuonna 1939. Hän asuu ja työskentelee Kangasniemellä. ■

Värikäs taidenäyttely

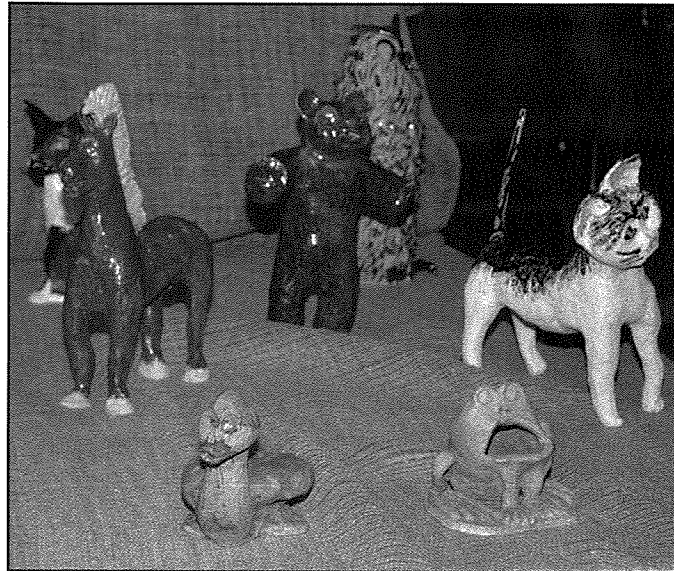
Raili Karisaari

Konferenssin ajaksi Tampere-talolle oli pystytetty värikäs taidenäyttely. Esillä oli kuurosokeiden maalauksia, veistoksia, tekstiilejä, asetelmia, ym. Näyttely herätti ihastusta ja ihmetystä. ”Ovatko nämä kaikki kuurosokeiden tekemiä? Ovatko nämä myytävänä?”

Näyttelyosasto oli ala-aulan peräosassa rauhallisessa nurkkauksessa. Luentojen lomassa monet tulivat sinne rentoutumaan ja rauhoittumaan.

Antti Jäkälän muistonäyttelyyn ”Mies elämän ilon takana” oli koottu valokuvia Antin elämästä, Antin kirjoituksia, hänelle rakkaita tavaroita. Näyttelyn suunnitteli ja kokosi **Anita Palo**.

Karhotin –näyttely esitteli Lapin alueen kuurosokeiden taideharrastusta. Valokuvat, maalaukset, eri materiaaleista tehdyt veistokset ja esineet ovat peräisin Lapin taideleireiltä alkaen vuodesta 1995. Maalaukset olivat etupäässä öljyväritöitä. Veistoksissa ja muissa esineissä oli käytetty erilaisia luonnonmateriaale-

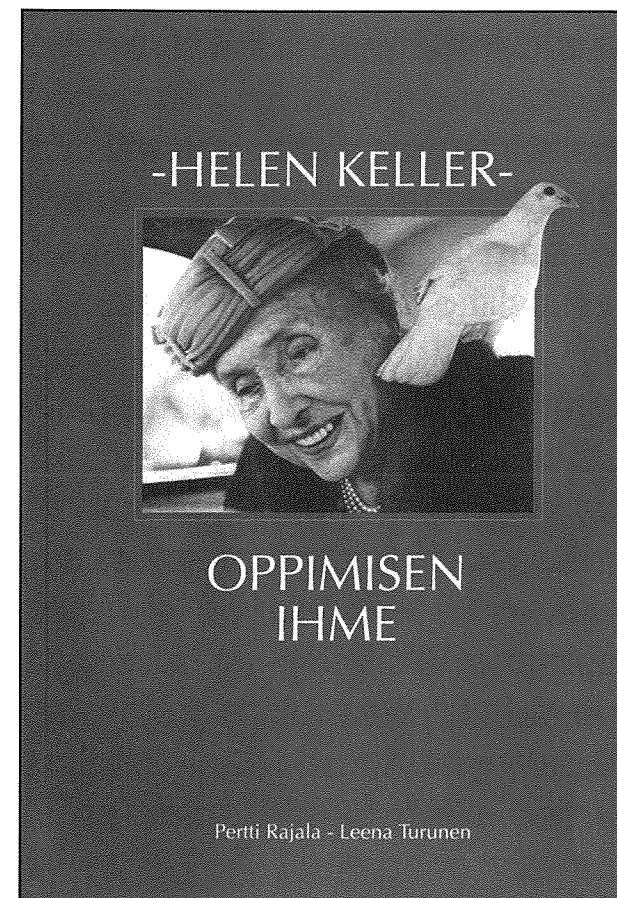
Toimintapäivien savitöitä. Kuva: R.K.

ja: puuta, savea, kiveä ja nahkaa. Lisäväriä näyttelylle toivat unelman ohuet silkkihuivit, joiden työn ohjaus oli **Irene Kangasniemen** käsialaa.

Yhtä luonnonläheinen oli myös valtakunnallinen näyttely, jonka teemanä oli ”neljä vuodenaikaa”. Töissä oli kuvattuna omenapuita, iloinen apinaperhe, ankka sinisessä lammikossa, värikkäitä kukkia, rauhallista järvimaisemaa jne.

Toimintapäivien tuotokset olivat pääasiassa savitöitä – ruukkuja, maljakoita ja eläimiä. Koristeellinen saviruukku hehkuvan punaisella taustalla näytti todella vaikuttavalta. ■

Helen Kellerin Suomen vierailu

Helen Kellerin Suomen vierailusta vuonna 1957 on kerrottu myös Suomen Kuurosokeat ry:n julkaisemassa selkokirjassa Helen Keller - oppimisen ihme (Pertti Rajala ja Leena Turunen, 1993)

Tuija Lehtonen

Toukokuussa 1957 suomalaisissa lehdissä kohistiin maailmankuulusta Helen Kelleristä, joka oli ensimmäisellä ja ainoaksi jääneellä vierailullaan Suomessa. **Helen Keller** lu-

mosi kaikki, jotka hänet tapasivat. Vaikutuksen suuruudesta kertoo Suomen Kuvalehden otsikko ”Maailman kahdeksas ihme”.

Suomeen Helen Keller saapui lentäen sunnuntaina iltapäivällä 12.5.1957. Vastaanottokomiteaan kuuluvat Yhdysvaltain silloinen suurlähettiläs ja kulttuuriavustaja, Sokeain keskusliiton pääsihteeri **Leo Hirvumukallio** ja Suomen Kuurojen liiton edustaja rouva **Katri Pitkänen**. Paikalla on myös Helsingin Sanomien reporteri, joka odottaa malttamattomana kuuluisaa vierasta.

Kun Helen Keller tulkkinsa **Polly Thompsonin** kanssa astuu alas lentokoneesta, menee reporteri sekaisin ihastuksesta. Hän kehuu arvovieraan tyylikästä vaatetusta, nuorekasta ulkomuotoa ja eloisaa olemusta. ”Hänen tulonsa oli kuin kevään ilmestyminen”, reporteri suituttaa ja jatkaa ”Helen Keller on henkisesti tämän maailman yläpuolella”

Tiivis ohjelma

Seuraavina päivinä Helsingin Sanomat seuraa tiiviisti Helen Kellerin Suomen ohjelmaa.

Maanantaina 13.5. Helen Keller pitää tiedotustilaisuuden lehdistölle Yhdysvaltain suurlähetystön tiloissa. Tunnin ajan hän seisoo ystävänsä ja tulkkinsa Polly Thompsonin kanssa yleisön edessä vastaamassa kysymyksiin. Helen Keller haluaa itsekin tietää, mitä Suomessa on tehty sokeain ja kuurojen hyväksi. Hän vetoaa voimakkaasti työnantajiin, että he työllistäisivät sokeita.

Helen Kellerille kerrotaann, että hänellä on Suomessa ”40 täysin sokeata ja kuuromykkää henkilöä”. Helsingin Sanomista löytyy myös lyhyt maininta, että ”tietämämme mukaan saapuu Vaasasta asti Helsinkiin Helen Kelleriä tapaamaan yksi hänen kohtalotovereistaan, kuuromykkä ja sokea”. Kuka tuo henkilö oli ja tuliko tapaamisesta mitään, sitä lehti ei enää kerro.

Huvittavalta ja samalla ihmetyttävältä tuntuu jälkeen päin lukea, kuinka sen ajan reportterit toisaalta hämmästelevät Helen Kellerin kykyä ilmaista itseään puhumalla ja toisaalta he jatkuvasti käyttävät tästä nimitystä kuuromykkä. Kuinka puhuva tai ylipäättään kommunikoiva ihminen voisi olla mykkä?

Helen Kellerin tiistaipäivän ohjelmasta ei Helsingin Sanomissa kerrota. Vierailu on innostanut piirtäjä **Kari Suomalaista**, jonka tiistain ku-

vassa ”Helen Kellerin tie” pimeässä hapuileva pikkutyttö kulkee tietä pitkin valoon. Tien päässä iäkäs, ylimaallisen valaistunut nainen astelee ruusujen ympäröimänä.

Presidentillinen tervehdys

Keskiviikkona 15.5. Helen Kellerin päiväohjelmaan on merkitty vierailu Sokeain koululla. Illalla Sokeain Keskusliitto ja Kuurojen liitto järjestivät hänen kunniakseen juhlatilaisuuden, joka pidetään Kauppakorkeakoulun tiloissa. Helsingin Sanomat kertoo, että Helen Kellerin saapuessa kaikki nousivat seisomaan, vaikka yleensä seisoen oli tapana vastaanottaa vain itse tasavallan presidentti. Presidentin puolesta tilaisuutta kunnioitti läsnäolollaan puoliso rouva **Sylvi Kekkonen**.

Helen Keller ei taaskaan tyydy tyhjiin sanoihin vaan vetoaa voimakkaasti ”aistivallisten” työllistämisen puolesta. ”Joutilaisuus on julmin osa vammaisuuden kaikissa muodoissa”, painottaa Helen Keller.

Tilaisuuteen oli ollut jaossa pieni määrä lippuja myös sokeille ja kuuroille, mutta läheskään kaikki halukkaat eivät olleet saaneet mahdollisuutta saapua paikalle.

Juhlatilaisuutta seuraavana päivänä eli torstaina Helen Keller vierailee

vielä Työterveyslaitoksessa, missä hänelle kerrotaan testeistä, jolla mitataan ammattiin soveltuvuutta.

Alun perin hänen oli ollut tarkoitus lentää torstaiksi ja perjantaiksi Kuopioon vieraillakseen Kuopion sokeain koululla, mutta vierailu peruuntui, koska Kuopion lentokenttä ei ollut lentoturvallinen kelirikon vuoksi.

Kalevalakoru lahjaksi

- Viimeisenä Suomen vierailupäivänään Helen Keller ja Polly Thompson on kutsuttu lounastamaan molempien sosiaaliministereiden, **Eino Saaren** ja **Tyine Leivo-Larssonin** kanssa. Lounaalla vieraille ojenetaan Sokeain Keskusliiton lahjana hopeiset hannunvaakuna-aiheiset Kalevalakorut. Helen Keller saa riipuksen ja Polly Thompson rintaneulan. Helen Kellerin kerrotaan ihas-tuneena kuljettaneen sormeaan hannunvaakunan kuvion päällä.

Helen Keller lensi aikaisin lauantai-aamuna Suomesta kohti Sveitsiä, joka oli hänen viimeinen vierailukohteensa ennen paluuta kotimaahan Yhdysvaltoihin. Kotona Connecticutin osavaltiossa Helen Kelleriä odotti kolme koiraa, kaksi saksanpaimenkoiraa ja yksi mäyräkoira.

Päälähteenä on käytetty Helsingin Sanomia 12-18.5 1957.■

Helen Kellerin matkat

Helen Kellerillä (1880-1968) oli jo vankka maine luennoitsijana ja esiintyjänä kotimaassaan Yhdysvalloissa, kun hän vuonna 1930 matkusti ensimmäistä kertaa ulkomaille. Helen Kellerillä oli tuolloin mukanaan kaksi uskollista seuralaistaan, opettajansa **Anne Sullivan Macy** sekä 16 vuotta aiemmin taloudenhoitajaksi palkattu Polly Thompson.

Yhteiset matkat jatkuivat vuoteen 1936, jolloin Anne Sullivan kuoli. Sen jälkeen Helen ja Polly tekivät vielä kuusi laajaa matkaa eri puolille maailmaa. Skandinaviaan touku-kuussa 1957 suuntautunut matka jäi kummankin viimeiseksi. Polly Thompson kuoli kolme vuotta myöhemmin ja vuosi sen jälkeen Helen Keller sai ensimmäisen sydäninfarktinsa ja vetäytyi julkisesta elämästä.

Helen Keller kuoli kotonaan 1.6.1968, vajaa neljä viikkoa ennen 88:tta syntymäpäiväänsä. Helen Kellerin hautajaisiin osallistui yli 1200 surijaa. Hänen tuhkinsa on sijoitettu pääkaupunki Washingtonin kansallispyhättöön.■

Liisan taitavat kädet kutovat I love you-merkkejä

Anu Mikkola

Tampereen konferenssissa jokaisen osallistujan reppuun pakattiin pieni kudottu I love you -rintamerkki. Se oli konferenssin virallinen maskotti. Merkkejä oli myös myynnissä ja ne menivät kuin kuumille kiville.

Merkit kutoi **Liisa Huttunen**. Liisa on 73-vuotias, kuuro ja myöhemmällä iällä hänen näkönsä on heikentynyt. Nykyään hän asuu Tampereen Toimintakeskuksessa.

Lapsuutensa Liisa eli ilman vanhempia, hänen holhoojansa oli vanhainkodin johtaja. Liisa oli jo lapsena vilkas ja otti asioista itse selvää, toisin kuin hänen koulutoverinsa kuurojenkoulussa. Liisa tottui myös auttamaan vanhainkodin vanhuksia pyörätuoleilla mm. saunareissuilla.

Vanhainkodin kokemusten innoittamana Liisa opiskeli sairaala-apulaiseksi ja sai hyvän todistuksen. Liisa oli työssä Hämeenlinnan sairaalassa ja piti työstään. Tampereelle Liisa muutti miehensä työn vuoksi, missä hän ei enää saanut sairaala-

Liisa
Huttunen

apulaisen työtä. Tampereella Liisa työskenteli teknillisessä museossa siistijänä 20 vuotta.

Käsityöharrastus alkoi villatakista

Liisan käsityöharrastus sai alkunsa naimisiin menon jälkeen. Liisa kutoi ensin miehelleen lapinaiheisen villatakin. Villatakki oli todella suuritoinen, Liisa oli itsekkin yllätynyt onnistuneesta lopputuloksesta. 1980-luvun lopulla Liisa teki valtava suuritöisen kudotun taulun, jossa oli kudottuna kaikkien sormiaakkosten käsimerkit. Liisa näytti työtään Tampereen kuurojen yhdistyksellä ja sai kehotuksen lähettää työn kuurojen kulttuuripäivien käsityökilpailuun. Kulttuuripäivät olivat silloin Oulussa. Liisan taidokas työ toi hänelle voiton kilpailussa. Tampereen Kuuro-

jen yhdistyksen täyttäessä 100-vuotta Liisa lahjoitti työn yhdistykselle.

Idea I love you -merkistä tuli Liisan tyttäreltä, joka halusi sellaisen itselleen.

Liisa tekee merkkiä seuraavalla tavalla: ranteen ympärille tulee 16 silmukkaa, 4 kanttiinsa, sen jälkeen Liisa tekee peukaloaukon, sen hän sulkee hakaneulalla etteivät silmukat karkaa. Sitten Liisa kutoo noin 3 kerrosta eteenpäin, jonka jälkeen hän kutoo jokaisen sormen erikseen. Liisa päättelee työn kääntämällä keskisormen ja nimettömän alas ja päättelee ne jäljelle jääneillä langoilla ja samalla laittaa hakaneulan paikalleen. Lopuksi Liisa päättelee pikkusormen, etusormen ja peukalon. Viimeiseksi hän vetää langat sisäpuolelle ja katkaisee ylimääräiset langanpäät. Lopuksi täytyy kohottaa peukaloa ylöspäin, jottei L-kirjaimesta tule liian jyrkkää. Aivan viimeiseksi Liisa vielä päättelee langat ranteen ympäriltä ja varmistaa, että hakaneula pysyy paikoillaan.

Tuhansia merkkejä

Liisa kertoi lähettäneensä yhdistyksen toiminnanjohtajalle 640 merkkiä Helen Keller maailmankonferenssia varten. Konferenssin merkkejä on useaa eri väriä: sinistä, vaaleankeltaista, punaista, vihreää ja valkois-

ta. Liisa uskoi etukäteen merkkien tekevän kauppansa, koska ne vetävät ihmisen huomion puoleensa. Parhaimmat ja napakammat I love you -merkit Liisa on kutonut käsityöliikkeestä ostetuilla langoilla. Liisa ehtii kutoa yhden I love you -merkin noin 25-30 minuutissa.

Liisan I love you -merkkejä on myös Afrikassa Tansaniassa sikäläisellä kuurojenkoululla, jossa Liisa vieraili. Liisa antoi 50-merkkiä koulun opilaille lahjaksi ja 150 merkkiä Liisa jätti myyntiin koulun toiminnan tukemiseksi. Suomeen paluun jälkeen Liisa vielä lähetti pyynnöstä 200 merkkiä lisää Tansanian kuurojen koululle.

Liisa on tehnyt I love you -merkkejä 12-vuotta ja niitä on kertynyt ainakin 2100 kappaletta, siitä lähtien kun Liisa on määrää laskenut. Näön heikennyttyä Liisa on joutunut lopettamaan merkkien tekemisen, koska näkö ei riitä tarkkaan työskentelyyn.

Liisan tekemät merkit edistävät mukavasti kuurojen ja kuurosokeiden asiaa ja antavat myönteistä voimaa kanssaihmisille.

I love you -merkki on kuurojen kansainvälisesti käyttämä merkki, joka muodostetaan yhdistämällä sormiaakkosista kirjaimet I, L ja Y. I love you tarkoittaa sanamukaisesti "minä rakastan sinua." ■

Urakka on onnellisesti ohi

Tuija Lehtonen

“Vähän jännitti etukäteen”, tunnustaa Helen Keller maailmankonferenssin suomalaisen valmisteluryhmän puheenjohtaja **Seppo Jurvanen**. “Töitä tämä on teettänyt, mutta nyt on urakka onnellisesti ohi, kiitos kaikkien työpanoksen.”

“Kaiken suunnittelutyön ja yhteydenpidon lisäksi on täytynyt valita konferenssipaiikka, konferenssin teema, konferenssiyritys, projektikoordinaattori, esitelmöitsijät, työpajat, näytteilleasettajat...”

Niin, projektikoordinaattori. Siinä onnistuttiin niin Sepon kuin kaikkien muidenkin mielestä valitsemaan tismalleen oikea henkilö oikealle paikalle. **Päivi Rissanen** on viime elokuusta lähtien pitänyt tuhannet langat käsissään ja ilman häntä konferenssin onnistumisesta ei olisi ollut takeita.

Päivin korvaamaton panos

“Myönteistä palautetta tuli jo paikan päällä suunnattomasti kansainväli-

Päivin työpanosta ihaili myös Stig Ohlsson. Kuva T. L.

siltä järjestöiltä ja merkkihenkilöiltä. Kuuden päivän aikana sain tietooni yli 400 osallistujan joukosta vain yhden suomalaisen osallistujan kriittisen kommentin, joten konferenssin loppusaldo oli mielestäni enimmäkseen myönteisen vastaanoton puolella”, Päivi toteaa turhankin vaatimattomasti.

Päivin joutui konferenssin aikana venymään äärimmilleen. “Aivot ja kroppa täytyi koko ajan yrittää jakaa yhdeksään eri osaan, aina kunkin luokseni tulleen konferenssin osallistujan tai työntekijän tarpeiden mukaisesti. Välillä jouduin täyttämään bangladeshilaisten osallistujien matkavakuutuskorvauslomaketta tai juoksin päinvastaiseen suun-

taan kännykkä korvalla ja norsunluurannikkolainen käsivarressa.”

“Jonkin aikaa kesti myös tajuta se tosiasia, että järjestäjänä olen konferenssissa töissä enkä osallistujana. Niinpä töitä paiskiessa ohi meni niin konferenssin avajaiset kuin päättäjäiset. Kokematta jäi työpajat, luennot ja taidenäyttelyt. Tuon 6 päivän ajan tekemistä riitti aamusta iltaan yllin kyllin.”

“Mutta onneksi osallistujat nappasivat ohimennessään kiinni tai tulivat toimistoon tapaamaan. Sain kokea monta unohtumatonta ja koskettavaa hetkeä kanssani juttelemaan tulleiden konferenssivieraiden kanssa”, Päivi huokaa haikeana.

“Muistan yhden epätodelliselta tuntuvan hetken. Istuin vastapäätä Heikkiä Tampere-talon lounaspöydässä ja seurasin paikalla hyöriviä avustajia, kansainvälisiä osallistujia ja huomasin samalla aistihuoneesta kertovan opaskyltin. Silloin tuntui uskomattomalta, että Helen Keller konferenssi on nyt totta! Kaikki edellisen vuoden kokoukset, suunnitelmat, valmistelut ja vaivannäkö, kaikki se toteutuu parhaillaan tässä ja nyt Tampere-talolla”,

Ulkomaiset vieraat kävivät jonossa asti kiittelemässä Päivi Rissasta henkilökunnan työpanoksesta, kon-

ferenssin järjestelyjä ja ohjelmasta. Viesti oli selvä: Etelä-Afrikalla, Kapkaupungilla, on kovasti tsemppaamista, jos he mielivät saavuttaa saman tehokkuuden ja toimivuuden tason 9. Helen Keller -maailmankonferenssissa.

Päivi purkaa vielä muutaman viikon ajan konferenssia “niin pakkauslaatoista kuin palautelomakkeista”. Kiitoksia järjestäjille ja suomalaisille osallistujille on ropissut sähköpostilla niin Brasiliasta kuin Hollannista. Kun Päivin projekti Kuurosokeissa päättyy heinäkuussa, on aika heittää hänelle haikeat hyvästit. Mitä tuleva mukanaan tuo, se selviää kesän aikana.

Yhteistyö on voimaa

Konferenssivieraille tuli tutuksi myös **Heikki Majava**, joka vastasi konferenssin käytännön järjestelyistä rauhtaisen varmalla otteella.

“Työurakka tiivistyi konferenssin loppua kohti. Lopulta palaset loksaitivat oikeille paikoilleen. Suuren kiitoksen ansaitsee Tampere-talon sekä Tampereen kokouspalvelun henkilökunta, jotka molemmat olivat erinomaisia yhteistyökumppaneita”, Heikki puolestaan kiittelee.

Käytännön järjestelyiden onnistumisessa Heikkiä auttoivat Tampere-ta-

Konferenssiväki tottui näkemään Heikin puhujapöntössä, kertomassa käytännön asioista. Kuva R.K.

lon joustava palvelu ja Tampereen kokouspalvelulta saatu ammattimainen tuki. "E erityisen suuri kiitos kuuluu suunnitelutyöryhmäänkin kuuluneelle **Leena Suloselle**."

Pieniltä yllätyksiltä ei Heikin mukaan voi koskaan voi välttyä, kun kyseessä on näinkin suuren luokan konferenssi. Induktio ei aina toiminut niin kuin olisi pitänyt, pieniä unohduksia sattui. Pahimman järkytyksen Heikki sanoo kokeneensa torstaina, kun konferenssireppujen pakkaamisen piti alkaa, mutta niitä ei löytynyt mistään. Onneksi Tampere-talolta löytyi henkilö, joka tiesi mihin reput oli tuotu, joten siinä selvittiin vain säikähdyksellä.

"Kun avajaisjuhla oli lopuillaan ja näin Teatteri Törmäyksen vetävän yleisön mukaan, tiesin, että kaikki tulee onnistumaan", Heikki toteaa ja jatkaa. "Ilman Päivin suunatonta työpanosta konferenssista ei olisi tullut

mitään. Hän pisti kaikkensa peliin."

Päivi haluaa kehujen keskellä muistuttaa, että onnistuneesta lopputuloksesta pitää kiittää useita eri henkilöitä. Erityisesti Päivi haluaa muistaa suomalaisen valmisteluryhmän puheenjohtajaa Seppo Jurvasta, joka piiskasi tiiminsä ansiokkaasti loppusuoralle saakka. "Seppo oli korvaamaton konferenssia edeltävänä kuukautena", huokaa Päivi. "Seppo varmisti, muistutti ja tarkisti työryhmältään erilaisia asioita ja oli suurena tukena koko projektin ajan."

Konferenssin ajankohtainen teema

Vaikka konferenssi on nyt onnellisesti ohi, jää sen anti elämään. Konferenssin teemaksi valittiin "Oikeutemme olla kuurosokeita ja osallistua yhteiskunnassa". Seppo sanoo, että aihe on tietysti aina ajankohtainen, mutta erityisen ajankohtaiseksi aiheen tekee nyt se, että vammaisten ihmisoikeussopimusta valmistellaan parhaillaan YK:ssa. "Tämä konferenssi on toivottavasti osaltaan ollut auttamassa kuurosokeiden oikeuksien toteutumista koko maailmassa."

"Siihen samaan päämäärään täällä Suomessa tähtäämme konferenssin lisäksi myös omalla tavoiteohjelmallamme, jonka toteuttamisen suunnittelu on jo hyvässä alussa."

Kaiken takana on tulkki

Katja Honkaselkä ja Katja Turunen

Helen Keller -konferenssissa oli yleistulkkaus suomalaiselle viittomakielelle ja kansainväliselle viittomakielelle.

Suomen yleistulkkausjärjestelyistä vastasi **Nina Nalli**. Nina toimi tulkki-koordinaattorina ja hänellä oli assistenttinaan Humanistisen ammattikorkeakoulun kolmannen vuoden tulkkiopiskelija **Anu Ritala**. Heidän tehtävänä oli koordinoita kaikki yleistulkkauskset. Nina ja Anu tekivät tiivistä yhteistyötä ja ennen konferenssia molemmilla oli hyvät tunteukset tulkkausjärjestelyjen suhteen.

Lähes 200 vapaaehtoista

Lisäksi konferenssissa työskenteli meidän tavoin lähes kaksisataa vapaaehtoistyöntekijää, osa oli viittomakielientulkki- tai ohjaajaopiskelijoita. Opiskelijat olivat Humanistisesta ammattikorkeakoulusta sekä Kuopion että Helsingin yksiköistä, Turun Diakonia ammattikorkeakoulusta ja Rovala opistosta Rovanie-

Tulkki-koordinaattori Nina Nalli sai paljon kiitosta tulkkitiimin työskentelystä. Kuva K.K.

meltä. Opiskelijoiden vastuulla oli mm. asiakkaiden opastus, saliaavustajana toimiminen ja infossa konferenssiin osallistuvien palveleminen.

Jaana Marttila vastasi tulkkiopiskelijoiden koordinoinnista ja heidän työtehtävistään sekä näiden tehtävien organisoinnista. Jaana oli tyytyväinen tulkkiopiskelijoiden työpanokseen ja työn tuloksiin. Vaikka alussa jotkin asiat tuntuivat sekavilta, niin lopussa poskia pitkin vierivät ilon kyynelleet onnistumisen johdosta.

Yleistulkkauksen tulkkitiimi

Yleistulkkauksen tulkkitiimissä toimi useita tulkkeja, joista osa tulkki suomalaiselle viittomakielelle ja osa kansainväliselle viittomiselle. Tulkeilla oli valtava työmäärä, mutta kaikki olivat valmiita työskentelemään vaikka kellon ympäri.

Ninalla oli iso työ hankkiessaan tulkkien materiaaleja sekä informoidessaan tulkkeja. Nina oli jatkuvassa yhteydessä projektikoordinaattori **Päivi Rissaseen**, jolta hän saikin perustellisen materiaalipaketin jaettavaksi kaikille yleistulkeille. Yleisesti ottaen yleistulkit olivat tyytyväisiä tulkkauksjärjestelyihin ja erityisen positiivista oli, että tulkkitiimissä oli myös kuuroja viittomakielisiä.

Nina Nalli sai paljon kiitosta tulkkitiimiltä suorittamastaan työstä. Yhteistyö tulkkien ja järjestäjien kesken toimi alusta loppuun asti hyvin. Ninan tunteet olivat positiiviset, mutta haikeat kotimatkan alkaessa.

Ohjelmaa riitti

Ohjelmassa oli paljon erilaisia luentoja ja työpajoja, jotka herättivät osallistujissa paljon ajatuksia ja keskustelujakin syntyi.

Työpajoissa mm. valmistettiin onnen amuletteja, tutustuttiin afrikkalaisten

rumpujen saloihin ja nautittiin mustavaloteatterista.

Viimeisen illan ohjelmassa oli retki Viikinsaareen, jossa vietettiin suomalaista iltaa nauttien kauniista luonnosta, ruuasta ja tietenkin lavatansseista. Tanssien aikana tunnelma kohosi niin korkealle, että salia kiersi lähes koko lavan mittainen letka iloisesti hypellen - kylmä sää ei menoa haitannut! Ilta sujui rattoisasti rupatellessa uusien ja vanhojen tutujen kanssa.

Avajaisten yhteydessä Teatteri Törmäyksen esittämä laulu toistettiin myös päätösjuhlassa, jolloin haikeus valtasi usean osallistujan mielen tietäen, että mahtava konferenssi oli saatu päätökseen.

Upea kokemus

Myös meidän vapaaehtoistyöntekijöiden urakka oli takana. Konferenssi oli mahtava tilaisuus tutustua muiden maiden tulkkaukstopoihin ja ihanan iloihin ihmisiin. Vaikka päivät olivat pitkiä ja jalat iltaisin väsyneet, oli tunnelma viimeisenä päivänä onnellisen haikea. Vastaavaa kokemusta tuskin tulee heti vastaan!

Kiitos loistavasta konferenssista kaikille osallistujille toivottavat tulkkioiskelijat Katja ja Katja. ■

Kuulumisia Tansaniasta

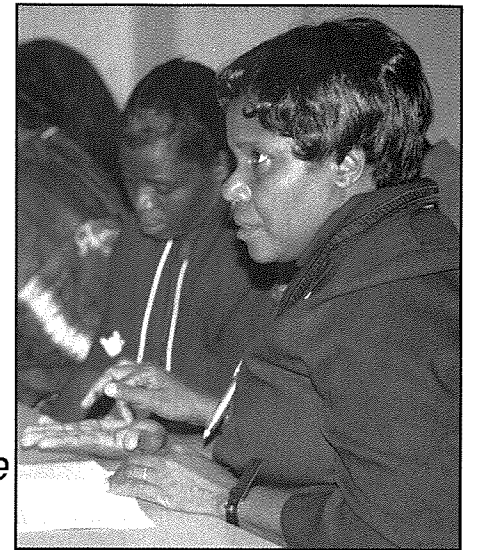
Tuula Hartikainen

Tapasin Tampereella tansanialaisen **Josephoine Lyengin**. Hän on työskennellyt kuurosokeiden sihteerinä neljä vuotta kotimaassaan. Viiden päivän aikana keskustelin hänen kanssaan useamman kerran. Hän oli kiinnostunut meidän organisaation toiminnasta. Helen Keller konferenssin työpajoista hän sanoi saaneensa useita ajatuksia työhönsä.

Tansaniassa kuurosokeita on tiedossa vain 30 henkilöä. Josephoinen työ on etsivää ja asennekasvatukseen painottuvaa. Hänen työnsä kohdistuu perheisiin. Työtä haittaa ympäri maata hajallaan asuvat kuurosokeat. Mitään säännöllisiä tapaamisia/tapahtumia ei pystytäkään järjestämään Tansanian kuurosokeille rahan puutteen ja pitkien välimatkojen takia.

Surullisinta oli kuulla, että syrjäkylillä vielä tänäkin päivänä surmataaan vammaisia lapsia. Asennekasvatustyötä siis riittää Josephoinelle!

Josephoinen mukaan nainen ei ole tasa-arvoinen miehen rinnalla eli

Josephoine Lyeng

naista ei arvosteta. Yleiskokouksen yhteydessä kuultiin katsaus kaikista maanosista. Afrikan osuudessa tansanialaisten välityksellä saimme kuulla, että siellä on menossa vammaisten vuosikymmen. Se päättyy v. 2009. Yhtenä tavoitteena on saada perustettua mahdollisimman moneen maahan omat vammaisorganisaatiot. Myös Afrikan kuurosokeiden liitto on perusteilla. Eli suunta näyttää hyvältä tällä hetkellä! Työtä tehdään vammaisten hyväksi monella tavalla.

En malta olla kertomatta Afrikan katsauksen lopussa ollutta yhtä tapausta. Kun katsaus oli loppunut, niin he onnittelivat puheenjohtajaksi valittua **Lex Grandiaa** ja antoivat lahjan hänen opas/tulkkivaimolleen, sillä menestyvän miehen takana on nainen! Kiitin Josephoinen tästä muistamisesta naisnäkökulmasta katsottuna ja nauroimme makeat naurut sille eräällä kahvitauolla! ■

Tietoa Tansaniasta

Tuula Hartikainen

Maa sijaitsee Itä-Afrikassa, päivän-tasaajan eteläpuolella. Pääkaupunki on Dodoma, mutta kaupallinen ja hallinnollinen keskus on Dar es Salaam. Aukkaita on ollut 37,7 milj. viime vuonna. Väestön ennustetaan lisääntyvän vuoteen 2050 mennessä vajaan 70 milj. asukkaaseen.

Odotettavissa oleva keski-ikä on ollut v. 2003 43 vuotta. Lukutaitoisten osuus on ollut v. 2000 75%, mutta tänä päivänä se on tapaamani Josephine Lyengin mukaan lähellä 100%.

Virallinen kieli on suahili. Kaupan, hallinnon sekä yliopiston kielenä on englanti. Lisäksi puhutaan arabiaa ja useita paikallisia kieliä.

Manner-Tansaniassa on suunnilleen yhtä paljon kristittyjä, muslimeja ja paikallisia uskontoja. Sansibarilla on muslimeja 99%. Puhdasta vettä ei ole kolmasosalla väestöstä. ■

Konferenssin jälkeen kuultua

"Mieleenpainuvinta oli yleiskokouksen alku ja kokouskäytännön seuraaminen. Työpajoista paras oli Riitan ja Russin sosio-haptiset menetelmät. Japanilaisten kanssa kävin mielenkiintoisen keskustelun tietotekniikasta ja siitä miten laitteita saadaan." *Sari Isaksson*

"Hyvin järjestetty tapahtuma. Osallistuin eri työpajoihin, ymmärsin hyvin kaikki asiat ja olen tosi tyytyväinen. Olin maailmanliiton kokouksessa kuunteluoppilana, sekin oli mielenkiintoista." *Kari Hyötylä*

"Erittäin tyytyväinen olen, mukava muisto jää kaikesta. Oli erittäin mielenkiintoista keskustella eri maista tulevien ihmisten kanssa ja saada selville, minkälainen kuurosokeiden tilanne on muualla." *Tuula Hartikainen*

"Hieno konferenssi kerrassaan. Eri-tyisen ihastunut olin kuvailutulkkaukseen. Sitä meikäläinenkin sai puhujille vaatteet, hiuksille värin ja ympäristö tuli tykö." *Ari Suutarla* ■

Bulgariassa kuurosokeustyö vasta alullaan

Dimitar Parapanov (keskellä) tutkailee poikansa Svetlozarin kanssa Riitta Lahtisen esittelemää materiaalia. Kuva R.K.

Raili Karisaari

Bulgarialainen **Dimitar Parapanov** ei ole aikaisemmin käynyt Suomessa, ja hän on iloisen yllättynyt. Ihmiset täällä vaikuttavat erittäin mukavilta ja ystävällisiltä. Myös ympäristö on miellyttävä, paljon vihreää luontoa ja ilma tuntuu raikkaalta. Dimitar harmitteli sitä, ettei ehdi tutustua Suomeen laajemmin. "Olen Suomessa vain tämän konferenssin

ajan. Haluan tulla tänne myöhemmin uudelleen."

Tampere-talo ja konferenssin järjestelyt saivat Dimitarilta paljon kiitosta. "Täällä on riittävästi valoa ja tulkkaus toimii hyvin", hän sanoo. Dimitarilla itsellään oli tulkkina hänen poikansa **Svetlozar**.

Kuntoutus vasta aloitettu

Dimitar on Bulgarian kuurosokeiden kansallisen yhdistyksen puheenjohtaja. Yhdistys on perustettu vuonna 1997. Jäseniä on kaikkiaan noin n. 600, heistä noin 400 on kuurosokeita. "Loput ovat vapaaehtoisia tukijäseniä ja avustajia", Dimitar kertoo.

Järjestöllä on oma lehti, Sound and light. Suomeksi se tarkoittaa Ääni ja valo. Lehti ilmestyy kuusi kertaa vuodessa. "Se on liian harvoin. Haluaisimme sen ilmestyvän useammin, mutta lehden painaminen on kallista ja rahaa on vähän", hän sanoo.

Vain 10 tulkkituntia vuodessa

Dimitar Parapanov kertoo Bulgarian kuurosokeiden tilanteesta näin:

"Niillä kuurosokeilla, joilla on näön ja kuulon jäänteitä, on mahdollisuus jonkinlaiseen vuorovaikutukseen ympäristönsä kanssa. Mutta kokonaan kuurosokeat ovat vain taktiilin kommunikaation varassa. Bulgariassa on juuri hyväksytty uusi vammaislaki, jossa taataan vammaisille oikeudet. Uusi laki turvaa kuurosokeille esim. tulkkipalveluja vain 10 tuntia vuodessa"

"Olemme vasta luomassa kuntoutusjärjestelmää kuurosokeille. Meil-

lä on tällä hetkellä yksi kuntoutuskeskus, joka perustettiin vuonna 2004. Tarkoitus on, että siellä aloitetaan myös tulkkien kouluttaminen. Parhaillaan olemme suunnittelemassa opinto-ohjelmaa eri kommunikaatiomenetelmille."

Tietoa ja koulutusta tarvitaan

Dimitar Parapanov sanoo, että Bulgariassa tarvitaan ennen kaikkea tietoa ja koulutusta. "Sitä olemme tulleet hakemaan täältä Suomesta", hän sanoo.

Dimitar oli erityisen kiinnostunut **Riita Lahtisen** kehittämästä haptisen kommunikaation menetelmästä. Riitan ja **Russin** esitys kehomerkeistä ja niiden käytöstä oli hänen mielestään vaikuttava. "Haluamme kertoa tästä menetelmästä Bulgariassa."

Syksyllä on Suomesta tulossa 15 hengen kuurosokeiden ryhmä vierailulle Bulgariaan.

"Toivotamme heidät lämpimästi tervetulleeksi", Dimitar sanoo.

Bulgarian pääkaupunki on Sofia. Maassa on 7,7 miljoonaa asukasta vuoden 2001 tilaston mukaan. Bulgarian pinta-ala on 110 910 km². ■

Oikeus olla vammainen - kirkon näkökulma

Tuija Lehtonen

Kynnys ry:n toiminnanjohtaja **Kalle Könkkölä** kertoi perjantaina avajaisjuhlan toisessa pääpuheessa muiston kirkon vammaistyon neuvottelukunnan kokouksesta. Yksi pappisjäsenistä oli lausunut, että me olemme kaikki vammaisia omalla tavallamme. "Eihän se ole totta", Könkkölä tulistui. "Kyllä se täytyy voida tunnustaa, että vammaisia ihmisiä on oikeasti olemassa. Meillä on oikeus olla vammaisia!"

"Lausahdus, että olemme kaikki vammaisia liittyy apostoli Paavalin toteamukseen, että meillä on kaikilla ristimme kannettavana", selvittää kirkon vammaistyöstä vastaava rovasti **Ari Suutarla**.

"No, sen ristin lisäksi minulla on kannettavana myös tämä sokeus ja heikko kuulo", Suutarla toteaa kivistä ja jatkaa. "Vammaisuuden tunnustaminen ei tarkoita ihmisoikeuksien mitätöimistä. Vammaisuus tarkoittaa yksinkertaisesti sitä, että ihminen tarvitsee apua joissain asioissa."

Ari Suutarla veti konferenssin päätäjäispäivänä työpajan kuurosokean

henkisyyden ja identiteetin tukemisesta.

"Jos hyväksymme, että jokainen meistä on Jumalan kuva, jokaisen on kelvattava sellaisenaan", kuurojenpappi Riitta Kuusi miettii. "Sen jälkeen voidaan miettiä, mitä tehdään ihmisen auttamiseksi."

"Kirkossa vammaiset on perinteisesti lokeroitu diakonian puolelle, vain autettaviksi", Suutarla kritisoi. "Avun tarpeestaan huolimatta vammaiset voivat myös itse olla toimijoina."

Tampereen kuurojentyön diakonisassa Liisa Hokkanen* tuo oman näkökulmansa aiheeseen. "Diakonia-työntekijöillä ei ole varsinaista nuorisotyön koulutusta, mutta silti kaikki vammaiset, myös lapset ja nuoret, ohjataan diakonialle."

* Hokkanen

Kirkon vammaispoliittinen ohjelma elokuulta 2003 luo raamit sille, että myös vammaiset voivat olla kirkossa ihmisiä muiden ihmisten joukossa. Nyt lähdetään käytännössä katsomaan miten ohjelmaa toteutetaan alueellisella ja paikallisella tasolla. ■

Justiinan ajatelmia konferenssista

Hilkka Kasurinen

Tampereella vietettiin Helen Keller maailmankonferenssi. Tampere-talo otti vieraat vastaan ulkosalla kauniilla kukkaistutuksilla. Tulppaanit loistivat erivärisinä rivistönä pitkin rappujen molemmin puolin, kauniit siniset ja keltaiset orvokit loistivat omissa ryhmissään. Talo oli suuri. Siellä oli lauantaina samaan aikaan meidän ohjelmien kanssa ylioppilastuhlat, ihmisiä oli paljon kukkineen onnittelemassa uusia ylioppilaita.

Tampere-talossa oli ohjelmaa pitkin päivää. Ympäri maailmaa oli tullut kuurosokeita Suomeen. Monta tuttua tapasin niiltä kerroilta, kun olin kansainvälisellä leirillä Puolassa ja Ruotsissa.

Ensimmäisenä iltana kävi meitä tervehtimässä Muumilaaksosta iloiset hahmot kitaran säestämänä. Justiina pisti tanssiksi, että siellä missä ikinä musiikki soi siellä se tanssii.

Konferenssin avajaiset aloitettiin juhlan merkeissä. Teatteri Törmäys aloitti esiintymällä, onnistuimme hienosti.

Justiina kaupungintalon vastaanotolla. Kuva R.K.

Illalla oli kaupungintalossa vastaanotto. Tervetuliaisiksi cocktail-maljat kohoteltiin. Huoneissa oli tyylikkää vanhanajan kauniit kalusteet suurine kristallikruunuineen. Tuolilla istuessa tuntui kun olisi astunut loisteliaaseen vanhanajan linnan saliin, niin tunnelmalliselta tuntui.

Auditoriossa pidettiin maailmanliiton yleiskokousta. Joka maasta oli puhujia vammaisten ihmisoikeudesta. Puheet olivat selkokielisiä, selkeän ymmärrettäviä. Huomasin miten selkeästi vaalit toimivat. Esimerkiksi toistettiin jopa kolme tai neljä kertaa

huomautus, että ovatko kaikki äänestäjät saaneet äänestyslippunsa. Aina löytyi joku, joka ei ollutkaan huomannut sitä ja sai vielä. Maailmanliittoon äänestettiin puheenjohtajia ja edustajat hallitukseen.

Kohokohtana tanssit

Retki tehtiin laivalla Viikinsaareen. Tutustuttiin historiallisiin rakennuksiin ja luontopolkuun kävellen. Oli makkaranpaistoa, syömistä ja päälle ryystettiin nuotiolla keitettyä oikeaa kahveeta nokimustasta pannusta. Saunaa ja järveen sai mennä vapaasti. Moni viluinen menikin saunaan, mutta menikö järveen, siitä en tiedä. Ilma oli viileä, onneksi ei sadellut. Illan kohokohtana oli tanssit. Siellä sai viluinenkin veren kiertämään, kyllä sitä jorattiinkin. Se oli taas Justiina, joka jorasi niin paljon kun itsestään irti sai. Tyyliä oli monenlaista, että joka jäsen kehossa keinu. Hurjaa hurjemmaksi se vaan ylti.

Kuurojen ja kuurosokeiden lauluryhmä Laulavat kädet esiintyivät oikein musiikin johdolla, oli kauniita lauluesityksiä. Musiikki kuuluu elämäämme kuuroudesta huolimatta. Herkullista oli tarjottu lohiaateria, yltäkyläisenä palattiin majapaikkaan.

Päättäjäiset päättyivät kauniisiin puheisiin, kiitoksiin ja toiveeseen

jälleentapaamisesta, runoesitykseen sekä Teatteri Törmäyksen esitykseen.

”Tule, tule, ystäväni ollaan yhdessä Yrittäkäämme hyväksyä asiat kuten ne ovat. Olen varma, että rakkaudemme kestää ikuisesti. Voimme aina pysyä ystävinä. Tule, tule ystäväin, sinä ja minä ystäväin.”

Erilaisuus on rikkaus

Kuurosokeus Suomessa on rikkaus. Koska olemme erilaisia. Olemme monella tavalla kommunikoivia. Taitoja ja tapoja kommunikointiin kehitetään jatkuvasti. Musiikini kuvailu on hieno asia. Olen tosiaan ylpeä meidän kirjavasta ryhmästämme. Suomen kuurosokeat ovat pärjänneet ja ovat monessa mukana.

Kiitos Suomessa järjestetystä konferenssista kaikille, jotka olitte tässä mukana. Oli hienoa olla paikan päällä, siellä sai nähdä ja kohdata maailmalta tulleet kuurosokeat. Mikä ihme vielä, että Justiina sai kuvailukommunikaatiota käyttämällä yhden kaukaa tulleen ulkomaalaisen kuurosokean ymmärtämään sen asian, mitä olin kertomassa hänelle. Yhteys toiseen kuurosokeaan toimii luovuuden voimalla.

Konferenssimuistojen lumoissa elää Justiina Kukkelinsa keralla. ■